СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК UKRAINIAN DAILY
УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.
OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.
ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 280. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 2 грудня 1931. VOL. XXXIX. No. 280. Jersey City, N. J., Wednesday, December 2, 1931. THREE CENTS.

ВАШИНҐТОН НАДІЄТЬСЯ МИРА НА ДАЛЕКІМ СХОДІ

ВАШИНҐТОН. — В урядових колах рахуються з тим, що Лізі Націй таки вдасться довести до замирення Китаю з Японією. На всякий випадок не рахують наразі на війну, бо міркують, що зима перерве ворожі операції по обидвох сторонах. Властива війна могла би розпочатися доперва з весною. А до того часу може ще погодяться.

ВОКЕР ПЕВНИЙ, ЩО МУНІЯ ЗВІЛЬНЯТЬ.

СЕН ФРЕНСИСКО. — Мейор Вокер трохи заклопотаний атаками деяких ґазет за його інтервенцію в справі освободження Мунія, яку названо „безличністю". Позатим він певний, що ґовернор улаcкавить Мунія.

ДИРЕКТОР ВЯЗНИЦІ ПРОТИ МУНІЯ.

СЕН ФРЕНСИСКО. — Джеймс Гологен, директор вязниці Сен Квентин, у якій перебуває Муні, не допустив до нього часописних кореспондентів, зазначуючи, що Мунія обовязують тісамі приписи що й інших вязнів. Щодо самого Мунія заявив, що він є впертим, зарозумілим і дуже дбає про реклʼяму своєї особи. Гологен думає, що Муні держиться далі комуністичних переконань.

ДОБИРАЮТЬСЯ ДО ВОКЕРА.

НЮ ЙОРК. — Леґіслятурна комісія вручила банковій фірмі Морґана наказ предложити їй усі інформації щодо фінансових трансакцій, які поробила фірма для мейора Вокера чи його касієра, Росела Шервуда.

Комісія хоче дійти, якими грішми обертав Вокер і скільки заробив за час свого урядовання як мейор Ню Йорку.

КУРТИС НЕ РЕЗИҐНУЄ.

ВАШИНҐТОН. — Заступник президента Куртис заявив, що як Републиканська Народня Конвенція затвердить його знову кандидатом на заступника президента, то він знову кандидуватиме на це становище

ЗАЛИШИВ У СПАДКУ $71,771,303.

НЮ ЙОРК. — Гери Пейн Ґвитней, капіталіст і спортовець, котрий помер минулого року, залишив, мимо депресії й великих втрат на вартости біржевих паперів, ще $71,771,303.

НОВИЙ ПРОВІДНИК РЕПУБЛИКАНЦІВ У ПАЛАТІ ПОСЛІВ.

ВАШИНҐТОН. — Републиканські посли вибирали зпоміж себе президента палати послів. На це місце кандидував Джан Тилсон, особистий приятель Гувера. Та він перепав, бо вибрано Бертранда Снела з Патсдем, Н. Й.

На ділі й Снел не буде президентом, бо буде ним демократ. Та Снел буде провідником републиканської меншости.

ХОЧУТЬ ВІДДАТИ ДЕМОКРАТАМ ПРОВІД.

ВАШИНҐТОН. — Супроти того, що демократи матимуть більшість у палаті послів, републиканці хочуть добровільно зрезиґнувати з більшости в сенаті, абсентуватися при отворенню і дати змогу демократам перебрати провід і в сенаті.

ВИБУДУЮТЬ 3,000,000 ДОМІВ У 5 ЛІТАХ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Гувер має виготовлений будівельний плян, який має на меті допомогти безробіттю, а заразом давати позички на будови нових домів. Згідно з тим пляном мається побудувати на протязі наступних 5 літ 3,000,000 нових домів.

ДІВЧАТА З КАЛЕДЖІВ НЕ ДБАЮТЬ ЗА ПОВЕРХОВНІСТЬ.

ПІТСБУРҐ. — Д-р Роберт Емонс Роджерс, професор анґлійської мови в Технольоґічнім Інституті в Месечусетс, набрав розголосу тому два роки зприводу своєї промови, яку виголосив до учеників, котрі покінчили школу. В тій своїй промові він порадив їм на дорогу життя, щоби женилися з дочками босів, а не зі стенографістками. Тепер цитують знову по ґазетах його нові помічення щодо дівчат з каледжів. Він каже, що дівчина з каледжом не мусить так дуже дбати про те, щоби вона подобалась, і тому чим більше вона образована, тим менше дбає про зовнішний вигляд. Боси „старої дати" дбають більше про зверхній вигляд, але „модерні" боси вже вміють пізнати дійсну вартість дівчини з каледжом.

ПРОТИ ЛІНЧІВ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Гувер приняв делеґацію Муринів, яка вручила йому меморіял з домаганням, щоби конґрес ухвалив спеціяльний закон проти лінчів.

95% ДІТЕЙ З ЗІПСУТИМИ ЗУБАМИ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Роял Гейнес, з Вилард Паркер шпиталю, твердить, що 95% дітей мають зіпсуті зуби, які спинюють нормальний їх розвиток. Вину за те приписує мягкій їжі, яка не дає дітям спромоги жувати.

НІМЕЦЬКІ МОРЯКИ ЗДЕЗЕРТУВАЛИ ДО РОСІЇ.

З німецького корабля „Амантея", який виконав подорож з Гамбурга до Туапсе, здезертували 71 моряків до совітської Росії. Лише з кількома людьми залоги прибув німецький корабель до Констанци, наняв тут румунських моряків і вибрався при їх помочи до Гамбурга.

Капітан корабля твердить, що масова дезерція моряків наступила внаслідок комуністичної пропаґанди, котру розвивають большевицькі аґітатори поміж чужинцями в совітських пристанях.

РЕВОЛЮЦІЙНІ ЗАВОРУШЕННЯ НА УКРАЇНІ.

Загострення реквізицій хліба в селян та колективних господарствах викликало в ріжних місцевостях України революційні заворушення проти совітського режиму.

Ці заворушення витворили дуже поважну ситуацію, бо вони перенеслись і в ряди червоної армії. — В Одесі поширено між моряками протисовітські маніфести, в котрих завзивається до револьти проти Москви. Аґенти ДПУ перетрусили дім моряків в Одесі. Коли аґенти хотіли арештувати кількох моряків, їх вибили і вигнали. В червоній армії вбили кількох комісарів, між ними і начального комісаря Можабинського.

Президент центральної екзекутиви української республики вислав московському правительству телеґраму, в котрій указав на критичне положення на Україні.

Петровський відраджує московському правительству поступати жорстоко супроти населення. Рівночасно жадає зміни економічної політики.

Московське правительство вислало на Україну нові відділи ГПУ та 300 комуністичних аґентів.

Сталін запорядив, щоби вістки про революційні заворушення не були поміщені в совітських часописах.

Українські комуністи сподіваються, що Петровського усунуть з його посади за „правий опортунізм".

ДОРІЖНЯ В РАДЯНЩИНІ.

Як повідомляють з Москви, при раді для праці й оборони утворився окремий цінниковий комітет під проводом Молотова. Завданням комітету, до якого належать провідники найвищих господарських установ, є встановляти продажні ціни для харчевих і промислових продуктів та дбати про практичне вдержання тих цін. Крім того комітет має поборювати приватних торговців.

МІСЬКІ ТЕАТРИ ЗАМКНЕНІ ДО КВІТНЯ.

Дня 22. жовтня на засіданні львівського маґістрату перейшло внесення, щоби львівські театри урухомити щойно після ухвалення буджету на 1932-33 р., себто від квітня 1932 р. Внесення на негайне розписання конкурсу арендування не здобуло більшости.

„РУЛЬ" ПЕРЕСТАВ ВИХОДИТИ.

Російський еміґрантський часопис „Руль", що появлявся в Берліні від 11 літ, перестав виходити з причини фінансових труднощів.

ВИСЛАВ ЛИСТА ДО ДИРЕКТОРА ПОХОРОННОГО ЗАВЕДЕННЯ І ПОВІСИВСЯ.

Директор похоронного заведення в Гемилтоні, Онт., дістав недавно листа такого змісту: „Дорогий Пане, будьте так добрі і заберіть мое тіло та допильнуйте мойого похорону. Хочу, щоби мене поховано в Стратфорді. Фридрих Трімейн, 448 Іст Кено стріт. Коли директор похоронного заведення прибув з поліцією на подану адресу, знайшли труп Трімейна. Він повісився в свойому помешканню.

ЕКЗЕКУЦІЯ З ТРУДНОЩАМИ.

В місточку Солці (Румунія) хотіли фантувати селянина Погана. Комісар поліції і два берники прийшли до будинку Погана та знайшли коло хати багато селян, узброєнних вилами та лопатами. Комісар побачив, що з цього може вийти немила стріча й хотів відійти. Але в тій хвилі вийшов з хати селянин Поган і вдарив комісара вилами по голові. Аґенти стрілили в повітря і селяни повтікали. Поган зник з Солки і його пошукують жандарми.

АНҐЛІЄЦЬ І ЙОГО СКРИНЯ.

Лондонський пекар Ґордон доставляв одному фабрикантови трумн печиво. Фабрикант не платив довший час, а вкінці збанкротував. Тоді прийшлося пекареви перебрати з конкурсової маси кілька трумн. Ощадний пекар вибрався в подорож і взяв з собою малу діточу трумну замісць подорожної скриночки. У залізниці накинулися на нього люди за те, що він везе з собою трупа, подорожуюча публика втікла з ваґона. Кілька стацій пізніще їхав у ваґоні з пекарем один священик. Побачивши трумну, він задержав серед поля поїзд. Подорожні зажадали, щоби пекар опустив ваґон. Нещасливець мусів висісти й ніс свою важку трумну до найближчого села. Була неділя й люди йшли до церкви. Вони спитали Ґордона, куди він несе трупа дитини. А коли пекар не дав їм ніякої відповіди, то вони розлютилися й побили його та передали поліції. По списанню протоколу випустили пекаря на волю, а він пізвав до суду священика за те, що цей хотів йому приписувати форму його подорожної скрині. Але суддя признав священикови слушність.

ВИЙШЛИ НА ВОЛЮ.

Дня 18. VII. застрілив хтось у скритовбивчий спосіб громадського касієра в Мостах Великих, Гриця Малицького. Поліція арештувала під замітом цього вбивства і приналежности до УВО, Івана Германа, Олеся Гродованського і Івана Валка — всіх з Мостів Великих. Доходження і слідство тягнулися дотепер і щойно на днях випустили всіх з тюрми у Львові на волю, бо слідство не виказало, щоби ті три підозрілі допустилися цього злочину.

ВІДЗНАЧЕННЯ ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ.

Фільософічний факультет Укр. Університету в Празі іменував з нагоди десятиліття університету нашу письменницю, паню О. Кобилянську, почесним доктором. Тішимося цею вісткою і пересилаємо шановній землячці з цеї нагоди наш найщиріший привіт.

МАШИНІСТ ПОЇЗДУ ЖИВИМ СМОЛОСКИПОМ.

Машиніст Іван Сітенталер провадив машину електричного поїзду у Тиролі. Зіпсований мотор був причиною того, що через цілу машину пробігла електрична струя натуги 15,000 вольт і одежа машиніста зайнялася вогнем. Машиніст вискочив із льокомотиви важко попарений, при чім розбив собі голову до залізничої рейки. Машиніста відвезли до лічниці.

РОСІЯ ХОЧЕ ІЗОЛЮВАТИ РУМУНІЮ.

Варшавські правительственні часописи кажуть, що на авдієнції Пілсудського в румунського короля обговорювано актуальні, політичні питання, важні як для Польщі так і для Румунії.

Головним предметом нарад було відношення до совітської Росії, котре представляє особливу вагу для держав на сході Европи.

Обговорюючи французько-совітські переговори, висказався Пілсудський дуже скептично про подібні переговори Польщі з Москвою.

З. другого боку є Пілсудський тої думки, що совітська Росія хоче ізолювати Румунію, щоби видвигнути опісля справу Бесарабії.

БЕРЕ НА СЕБЕ ВИНУ.

В процесі проти лікарів у Лібеку наступив несподіваний зворот. Головний оскаржений, професор Дейке, заявив, що він упав жертвою наукової помилки. Він прийшов до цього висновку кілька місяців по нещастю, котрого жертвою впали понад 70 дітей, що їх лічено на спосіб Кальмета. Він апелював до суддів, щоби засудили лише його самого, бо інші оскаржені цілком невинуваті.

ПРОПАЛА МІТРА ПОМЕРШОГО МИТРОПОЛИТА.

Померший на днях митрополит Міронеску (в Румунії) мав у свойому посіданню дорогоцінну мітру, обложену жемчугами. Ця мітра представляла велику вартість. Коли покійний митрополит ще жив, прибули до монастиря в митрополичу келію післанці патріярхії, забрали деякі цінні річи й запечатали вхід до митрополичих покоїв. Тепер не знають, чи в той час була там дорога мітра митрополита. Знають лише, що мітри нема.

ГУТІРКА У ТРАМВАЇ „4".

Треба було одному українському студентови у Львові їхати на вул. Листопада. Сів на віз ч. 125 „чвірку" і поїхав. При нагоді перевірки білетів спитав про щось чемненько кондуктора ч. 157. І сталося диво: на чемне питання (українською мовою) почув нечемну відповідь: „Не розумем по руску!" Здивувався студент, що львівський громадянин по українськи не вміє говорити. Став переконувати кондуктора, що для свого власного добра й заробітку трамваїв він повинен навчитися такої гарної мови. На перестанку сів до „4" військовий старшина та теж взяв участь у загальній гутірці. Майже всі „догадливі" подорожні заявили одноголосно, що настирливому українському студентови не місце у трамваю, а в „4" Бриґідок або при вулиці Баторія.

СПОДІВАЮТЬСЯ ЗАМИРЕННЯ В МАНДЖУРІЇ

КИТАЙ ПІШОВ НА УСТУПКИ. ЯПОНІЯ ХОЧЕ ЗДОБУТИ ДОЗВІЛ НА ОКУПАЦІЮ МАНДЖУРІЇ.

ПАРИЖ (Франція). — В Раді Ліґи Націй появилася надія на скоре замирення між Японією та Китаєм. Такі надії зявилися в звязку з тим, що Китай уже відмовився від свого домагання негайного випровадження японських військ з Манджурії. Китай згоджується на те, що в умові з Японцями буде сказано лише, що є бажаним як найскорше вицофання японських військ з Манджурії.

Японія також зі своєї сторони пішла на уступки й згоджуюється на резолюції Ліґи Націй з деякими поправками. Та Ліґа Націй не може приняти всіх поправок, бо в одній з них є укритий дозвіл Японії на право окупації Манджурії. Цей дозвіл криється в тій частині поправок до резолюції, де Японія говорить про її право тримати свою поліцію в Манджурії для боротьби з бандитизмом.

В колах Ліґи Націй признають, що ще багато доведеться працювати, щоб нарешті прийшло до порозуміння між Японцями й Китайцями, але тепер уже справа не така безнадійна, як була кілька днів тому.

ФРАНЦУЗИ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ЛЯЦЬКОГО ТЕРОРУ.

ПАРИЖ (Франція). — В салі „Сосіете Савант" у Парижі відбулося протестаційне віче проти переслідування та масових арештів національних меншин у Польщі. Особливо було відмічено в протестаційних промовах те, що Поляки арештують майже всіх політичних провідників та діячів національних меншин.

Віче було скликане комітетом, зложеним з французьких поступових політичних провідників та з визначних французьких письменників. На вічу предсідником був відомий французький діяч Журден, а почесними предсідниками були французькі письменники Ромен Ролян та Віктор Марґеріт.

Крім протестаційної резолюції проти польського терору супроти національних меншин віче ухвалило резолюцію з домаганням до французького уряду не уділювати Польщі позичок та допомог так довго, як довго Польща не змінить своєї політики супроти національних меншин та партій, котрі стоять в опозиції до уряду.

НАГЛІ СУДИ В ІНДІЇ.

КАЛЬКУТА (Індія). — Віцекороль Індії, Вилинґдон, видав декрет про заведення наглих судів у провінції Бенґаль. При помочі таких судів влада думає спинити терор, який поширили останніми часами індійські націоналісти. Наглі суди матимуть право ухвалювати вироки смерти, які мають бути негайно виконані.

ФРАНЦІЯ ЗНИЖУЄ АНҐЛІЙСЬКУ ВАЛЮТУ.

ЛОНДОН (Анґлія). — За останню добу анґлійський паперовий фунт стерлінґів упав у ціні на 13.25 центів. Тепер він вартує на біржі $3.25. Ще ніколи він не впав був так низько на ціні.

Деякі анґлійські фінансисти говорять, що Франція старається штучно знижувати вартість анґлійського фунта стерлінґів, щоб таким способом натискати на Анґлію для зміни її міжнародньої політики в бажаному для Франції напрямку.

З другої сторони французький міністер фінансових справ веде переговори з Анґлією в цілі стабілізації анґлійського фунта при помочі французьких фінансів.

ІНДІЙСЬКО-АНҐЛІЙСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ СКІНЧИЛАСЯ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Конференція довкола круглого стола вже, можна сказати, скінчила свою працю. На останньому її засіданню Магатма Ґанді виголосив велику промову, в якій зазначив, що він не думає відразу починати активну боротьбу проти Анґлії в Індії. Він каже, що сподівається дальших прихильних кроків зі сторони Анґлії в напрямі індійсько-анґлійського порозуміння.

А коли зі сторони Анґлії не буде доброї волі до порозуміння, то тоді Ґанді не побоїться знову підняти активну боротьбу, хоч добре знає, які страждання вона приносить індійським народнім масам.

ХОТІЛИ ПОСТАВИТИ ГАБСБУРҐІВ НА УГОРСЬКИЙ ПРЕСТОЛ.

БУДАПЕШТ (Угорщина). — Влада арештувала 46 осіб, переважно бувших старшин армії, та шляхту. Арештованих обвинувачено в бажанню посадити на угорський престол Отона, сина останнього австро-угорського цісаря Карла.

Заговірники мали нібито намір учинити переворот 21 листопада, але вони відрочили його на пізніше. В міжчасі поліція попала на слід змови й арештувала заговірників. Влада говорить, що арештовані були в змові з німецькими націоналістами. Слідство провадять далі, а тому можливі нові арешти серед монархістів.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинoке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВЗИВАЮТЬ ДО ФАЛЬШУВАННЯ ПЕРЕПИСУ

За кілька днів переводитиме Польща перепис населення. Справа та для неї особливо важна, бо це є нова нагода для нового виказання перед світом своєї зростаючої сили, принаймні — на папери. У своїх великодержавних змаганнях намагалася вона закрити свій ріжнонаціональний характер і те, що половина населення Польщі є непольська. Для цеї цїли послугувалася вона польською статистикою, опертою на фальшуваннях. Такою статистикою буде теж і та, яку принесе теперішній перепис населення Польщі.

Перепис, який переводить Польща, є дуже важною справою для Українців, бо кожда нова польська статистика зменшує наш національний стан посідання і число української людности на західно-українських землях. Польща намагається всіми способами засимілювати наш нарід, а наші землі скольонізувати польськими зайдами, щоби в той спосіб надати нашим землям мішаний характер, а згодом витворити польську більшість. Та ця справа поступає на місцях не так скоро, як би собі Польща цього бажала. І тому вона помагає собі статистикою, на свій лад зладженою.

Ось і тому Поляки організують тепер на українських землях під Польщею всі свої сили, щоби виказати на тих землях як найбільше число польської людности. З найбільшим цинізмом беруться вони фальшувати перепис населення західно-українських земель.

І так, вшехпольський діяч, україножер, професор д-р Марцелі Прушинський, виготовив спеціяльну для цього брошуру, яку розкинено по Галичині, а в якій подано способи, як треба фальшувати перепис. Прушинський взиває, приміром, записувати всю українську ходачкову шляхту як Поляків. Він також певний, що богато „Русинів", котрі не хочуть чути про „Україну", теж повинні бути вписані як Поляки. Він каже, що принаймні 1,000,000 Українців у Галичині є на ділі Поляками, бо вони є нащадки тих, що колись були Поляками, отже їх також треба записати Поляками. А хто є римо-католик, тому вже обовязково треба вписати польську мову як „єнзик ойчисти".

Знову польські студенти у Львові, з яких вербуватимуться переписні комісари, таки ухвалили на вічу, що перепис мусить бути сфальшований, бо цього вимагає польський національний інтерес.

Отак готується новий польський документ нового фальшу.

Лев Ясінчук.

МАСОВІ НАРОДНІ ЗДВИГИ В КРАЮ

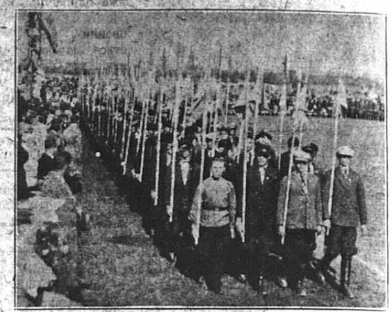
Великі завдання поставило українське громадянство „Рідній Школі" в її „золотий ювилей". Ювилей — це не сама пошана, не самі паради, але й вимоги. По головному рефераті, який припав якраз мені на „Ювилейному Зїзді Делеґатів Рідної Школи", що відбувся у Львові 25. березня 1931, громадянство повторило ще й від себе ті домагання, які собі ставила вже сама Головна Управа, а то: відкривати приватні школи, а що найменше засновувати курси українознавства і діточі шкільні бібліотеки для дітей з польських та утраквістичних шкіл. Цей Зїзд візвав також Головну Управу, „щоби вона змагала ще більше, як досі, витворити й піднести інтеліґентний ремісничий стан через розбудову фахового шкільництва", щоби поширила мережу „діточих садків", щоби підготовила учительки для тих „садків", закладаючи для них окремі курси, та щоби влаштовувати курси для учителів „Рідної Школи", на яких вони запізнались би і вивчились би ґрунтовно кооперації. Всіх резолюцій того роду було аж 22, а цих кілька наводиться лише для прикладу, чого то нарід від „Рідної Школи" не вимагає.

Як можна сподіватися, головну й загальну працю коло виконання ювилейних постанов мусіла взяти на себе сама таки Централя. Щоби обзнакомити загал з історією товариства, яке стільки заважило у процесі відродження української нації, видала Головна Управа окрему велику ілюстровану книжку п. з. „50 літ Рідної Школи"*), і дві брошури, а то „Азбука нації", і „Рідна Школа в ювилейному році"**). На жаль, перша з тих книжок вийшла з білими плямами в 12 місцях зприводу частинної конфіскати, а другу забрала поліція в цілости з приводу повної конфіскати. (Не треба й додавати, які кошти мусіло понести Товариство з того приводу). Щоби дати громадянству якусь памятку пережитих хвилин загального підйому, вибито емаліовану ювилейну відзнаку по проекті українського артиста з Парижа, Свят. Гординського, а на дні справжньої річниці, себто на 29. жовтня 1931, день підписання статуту — видало Товариство „наліпку" по проекті того самого артиста, яка зображує ідею „Рідної Школи". Цією наліпкою були украшені вікна українських хат дня 29. жовтня ц. р. і з того приводу не одно українське вікно розтріскалося. Для обєднання молоді проголосило Товариство конкурс на гимн, який написав наш письменник Микола Матвіїв-Мельник, видало відповідні поезийки і розіслало їх всюди, де було потрібно, виготовило плян для науки кооперації у своїх школах, проголосило для свого вчительства „заочні" (писемні) курси, курси кооперації, зложило Комісію для будови будинку промислової школи, а та комісія подбало про відповідний плян і коштопис для будинку промислових шкіл.

З огляду на те, що ювилей мав дати також напрямні для українського виховання, зложено комісію для **педагоґічного конґресу,** який мав відбутися в латинське різдво, 25. грудня ц. р., коли щось непередбаченого не стане на перешкоді. Разом з конґресом мала відбутися й шкільна виставка, яка буде обіймати все, що школи Товариства (учні й учителі) випродукували, все, чого вони потребують і чого вживають. Це буде перший того роду загальний прилюдний підрахунок того, що в духовній области дає „Рідна Школа". Відповідно сконструовані картоґрами виявлять також, які практичні досягнення здобула „Рідна Школа". В міру спроможности поширилося по цілому краю число приватних шкіл, курсів, бібліотек, діточих виступів і т. п.

Ювилейні обходи в краю розпочало величаве Свято Молоді „Рідної Школи", в якому взяло участь 3,000 дітвори львівських шкіл Товариства та діточі делеґації деяких місцевостей (Рогатин, Самбір, Стрий, Станиславів, Золочів, Яворів і ін.). На площі „Сокола-Батька", в т. зв. „Українському Городі" за стрийською рогачкою, явилася така маса народу, що уставлені 2 години перед початком 10 кас не могли дати собі ради. Це була справжня манїфестація українського Львова; це княжий город віддавав пошану трудам тих поколінь, що вже зійшли зі сцени, та одночасно робив перегляд тих нових, молодих сил, які щойно дозрівають. Про успіх Свята Молоді у Львові свідчить прибуток — 10,000 золотих.

Нема що й говорити, що „пацифікація" переведена в осені 1930 р., перешкодила в деяких місцевостях приготуванням до великих обходів. Але всеж таки з найбільшими перешкодами відбулися такі обходи до кінця жовтня в 33 повітах, а саме: Львів, Радехів, Турка н/Стр., Рогатин, Заліщики, Зборів, Делятин, Сокаль, Ходорів, Монастириська, Камінка Стр., Станиславів, Калуш, Городок, Збараж, Перемишль, Сянік, Бережани, Бучач, Перемишляни, Чортків, Городенка, Золочів, Борщів, Яворів, Жовква, Коломия, Снятин, Косів, Тернопіль, Стрий, Самбір, Солотвина, Нове Село, Рава Руська, Товмач, Печеніжин та Любачів. Очевидно, що в кожному повіті відбувається по кільканацять свят чи чисто місцевих, чи обласних. Уладжують їх не лише Кружки „Рідної Школи", але й поодинокі товариства, як Читальні, Луги, Театральні Гуртки і ін. В кожному обході беруть участь не тільки місцеві громадяни, але й сусідні, а на деяких обходах, як прим., у Станиславові, було 20,000 учасників. У проґраму обходів входять хори, оркестри з ріжних місцевостей, діточі хори, ритмічні вправи дітей, декламації, промови, пописи Соколів, Лугів, живі образи, інсценізовані декламації і т. п. Найбільше подобаються публиці діточі виступи, бож це властиво діточе свято. А виступають діти не тільки зі шкіл „Рідної Школи", але й інших. Н. пр. в Бучачі пописувалися діти Захоронки СС. Василіянок та знаменита орхестра Інституту ОО. Василіян. Тими виступами поодинокі установи як не мож краще унагляднюють цей загальний, всенародний характер Товариства „Рідна Школа".

„СОКІЛ" З ЯМНИЦІ в почетному поході на ювилейному обході „Рідної Школи" в Станиславові.

Для прикладу тільки подамо, що от на свято „Р. Шк." у Вербіжі коло Коломиї (як подає „Громадський Голос") прибув також хор дітей „Рідної Школи" з Коломиї, мішаний хор з Воскресінець, орхестра з Печеніжина. В Городку брав участь хор місцевого Кружка „Рідної Школи", хор місцевої читальні, хор читальні з Малкович та орхестра читальні з Керниці і т. д. Замітне, що наша Лемківщина стає в одному ряді, уладжуючи окружне свято „Р. Шк." в Сяноці та кілька місцевих. Чи світський чи духовний інтеліґент, селянин чи робітник — всі радіють на вид діточої бадьорости, на вид тих рішучих, неустрашимих народніх мас, які не зважаючи на дуже дивоглядні нерав перешкоди з усіх усюдів, не жаліють трудів і грошей, щоби на вні виявити свою пошану до тої великої в наслідках праці „Рідної Школи". По такому святі в Перемишлянах пишуть н. пр.: „На лицях усіх приявних можна було вичитати не тільки духове вдоволення, але й пошану для тої нашої всенародної установи, що так гарно виховує українські діти. В багатьох серцях зродилося побажання завести в себе діяльний Кружок „Р. Шк.", а опісля й таку приватну рідну школу, яка є в Гулькові".

Не вчислюючи перешкод з боку адміністрації, роблять їх також і наші „русскі". Як бачиться їхню безкарність, то мимохіть приходить на думку, чи їхні виступи не відбуваються за порозумінням, з ким треба. От у Галичині вчасі ювилейного свята місцеві русскі" не тільки ввесь час перешкоджували (кукурікали, нявкали, свистали, словом: провокували бійку, через яку могла була поліція свято розігнати), але ще й засіли за маґістратом у вивозі та напали на повертаючих громадян з Тязева, Ямниці, Павелча, Крилоса. Прийшло до бійки, в якій „Сокіл" з Ямниці трохи потурбував „русских", пробуючи своїх спис. (Тепер справа в суді).

Тому, що вияви прихильности до „Рідної Школи" стають стихійним рухом, що через „пацифікацію" не всюди можна було підготовити обходи як слід, а з приводу вчасної зими в краю цього року дальші обходи на прилюдних місцях неможливі, то дня 27. жовтня 1931 р. зійшлися на нараду всі освітньо-культурні центральні установи у Львові, де ухвалили — **продовжити ювилей „Рідної Школи" аж по кінець червня 1932 р. Ювилей закінчиться краєвим Святом Молоді всіх шкіл Товариства.** Переложено теж педаґоґічний конґрес і шкільну виставку на час латинських зелених свят, себто на 15. або 16 травня 1932 р.

Нема що й говорити, яка то добра нагода була би для тутешніх іміґрантів побути в той час у краю і зробити собі перегляд бодай одної національної ділянки. Здається, що неодин недовірок переконавсь би, що собою уявляє „Рідна Школа", колиб тільки побачив наочно бодай частину її молоді.

*) Лев Ясінчук — „50 літ Рідної Школи", стор. 271 і 143 ілюстрації.
**) Тогож автора: одна книжечка на 32 стор., друга 24 стор.

П. Котович.

ЧОТИРИ РОКИ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ

(Спогади бувшого комсомольця).

(27)

Двотижневі курси агрономічних виконавців та такі курси зоовиконавців складалися з напів-письменних селян, які абсолютно нічого не зрозуміли з того циклю лекцій, який їм було прочитано.

Праця з курсантами (у школах тесаме) натрапляла на непоборимі трудноці: не було на чім записувати лекцій, не було зовсім паперу. Слухачі користувалися ґрифельними таблицями. Праця, крім того, давала надто малий вислід з причини поганої підготовки слухачів.

Тимчасом грошей на ці курси викинено безліч: на державний кошт слухачів харчували, купували лямпи, нафту, паливо для гуртожитків. Гуртожитки, правда, нічого не коштували; використали для цього будинки розкуркулених непманів. Лекторам платили від 1.50 до 2 карб. за кожну годину (45 хвилин) лекції.

Через всі ці курси у нас пройшло 150 чоловік, але колиб 30 з них змогли бути корисними набутими в нас знаннями, булоб добре.

XLIX.

Мої дальші зустрічі з ДПУ.

Ціле літо я не був у Воронцівці, не думав уже й повертатись туди. Але на протязі літа мені не пощастило ніяк звязатися з пограниччам; довелося шукати інших шляхів, а тимчасом повернутись до своєї праці в Н.-Воронцівку.

До кінця листопада ніхто мені нічого не казав; можна було подумати, що за мене й забули. В той час я вже мав відомости, що мені допоможуть перейти через Дністер, як тільки він замерзне.

При кінці листопада, а може на початку грудня, мене покликали до міліції. Зустрів мене уповноважений ДПУ, Марченко:

— Та обставина, що ви пишете до окрфілії, може бути небезпечною.

— Алеж я нічого абсолютно не писав! — вирвалось у мене.

— Я нічого не знаю — сухо відповів він. — Так чи інакше, я вас звязую з райстатистиком Кобилкою; від нього одержите дальші вказівки.

— Ну, — думаю, вийшовши від Марченка — дасть Бог, я все таки вирвуся з цього болота, щоби тільки дочекатись морозів. За три тижні мусить замерзнути.

Між іншим, я ніколи не був віруючою людиною, але в останній час я почав все частіш і частіш кликати на поміч якусь вищу істоту. Може це комусь буде здаватися смішним, але я... молився. Без зовнішніх ознак християнського культу, без хреста, без образів, але... молився.

Моїм завданням було уникнути зустрічі з Кобилкою, поки не замерзне Дніпро (коли замерзле Дніпро, значить, замерзне й Дністер, так я міркував). Я уникав службових командировок у Качкарівку, але сталося так, що Кобилка сам приїхав у Воронцівку.

Я був саме в сільраді, коли підїхала бричка з районовим начальством. Я знав з них лише одного, завідувача фінансовим відділом.

Хтось мене з наших Воронцівців назвав по прізвищу. Тоді звертається до мене один з приїхавших:

— Ви, т. Котович, викладач аґрошколи?

— Так, це я — кажу.

— Ви сількор?

— Сількор.

— Дозвольте представитись: я районовий статистик Кобилка. В мене є до вас прохання: чи не згодитесь ви бути добровільним кореспондентом Центрального Статистичного Управління? У нас якраз у Воронцівці нема доброго кореспондента*).

— Можу бути. Це мені зовсім не буде важко.

— От і добре, йдемо, я вам дам вказівки, блянки і т. п.

В мене одночасно було й почуття гидоти й цікавости, чим „вони" цікавляться, яких відомостей від мене зажадають.

— Те, що вам здається дрібницею, — повчав мене Кобилка — для нас якраз може бути дуже цікаве. От, наприклад: пустякові розмови, розказаний анекдот, і взагалі настрої селян, інтеліґенції... Про все це ви повинні писати. Але я вам рішучо забороняю посилати це почтою: лише при особистих побаченнях ви мені передавайте свої спостереження. От, наприклад, нас цікавить така особа (тут він назвав одного нашого педагога). Ви повинні опрацювати повну його характеристику. Так до побачення!

Ми розсталися. Звичайно, писати цю характеристику, чи взагалі про настрої, в мене й у думці не було. Аджеж скоро замерзне і я буду далеко поза межами влади Кобилки та його шефів.

Тимчасом пройшов уже й січень, почався лютий, а леду все не було й не було.

Кобилка щось двічі приїздив у Воронцівку, але обидва рази мене не знайшов; я був у Качкарівці, але Кобилки не відвідав.

Що буде, то буде, вирішив я, але зустрічатися з Кобилкою далі я рішучо не хотів. Зустрічатися, це значить — виконувати його доручення, а я цього робити не міг. Зосібна писати для ДПУ характеристику свого колеґи, який мене щодня зустрічав веселою усмішкою, якого я так поважав за його любов до школи, за його свідоме ставлення до праці... Ні, цього Юдиного діла я не міг робити! При одній тільки думці, що мене могли би примусити до цього, в мене пробігав мороз поза шкірою.

L.

Підготовка до весняної кампанії 1930 р.

В тому році весняна посівкампанія мала пройти цілком відмінно від попередніх. Все було сколективізоване, коні звели до спільних стаєн; там же були вози, плуги і т. ін.

Село було поділене на бриґади; були призначені „бриґадири", наглядачі. Люди були розділені по спеціяльностям: погоничі, заплужники (ті, що мають ходити „за плугом"), сівальники, боронники і т. п. Були призначені і спеціяльні конюхи.

Вчителі готувалися до читання лекцій у степу, підчас відпочинку, лікарі й фершали розділили поміж себе дижурства для медичної обслуги людей у полі; передбачалися в степу теж лекції й по ґіґієні.

Мені, як сількорови, доручено було орґанізувати тижневу стінну ґазету й, по можности, живу ґазету.

Були змобілізовані всі ковалі й шорники. Справляли швидко плуги, борони, сівалки; шито нову упряж, посправлювано стару (селяни віддали замісць упряжі саме лахміття, а нову упряж поховали).

За 2 чи 3 тижні до весняної сівби зорґанізували „пробний вихід у поле".

Ранком виїхали всі бриґади з червоними прапорами й виладнались на толоці біля лікарні. Кожна бриґада розташувалась окремо зі своїми сівалками, плугами й боронами. На возах були бочки для води, істики, мотуззя. Після мітинґування начальство пішло оглядати вози.

Дивилися, чи є скрізь істики, батоги; чи не розсохлися бочки. Після огляду, в якому прийняли участь і делеґати з села Осокорівки (постійний наш „товариш" по соцзмаганню), кожна бриґада продефілювала перед начальством.

Найкраще підготовленою бриґадою визнано бриґаду мазурівську. Її вечером на урочистих зборах назвали ударною бриґадою й дали їй імя „8-го Березня" (міжнароднє жіноче свято). Бриґадир одержав нагороду: спеціяльний одяг, який дають робітникам підчас праці.

У Воронцівці треба було весною виорати до 4,000 гектарів, а тимчасом наявність тяглової сили (4 трактори та 160 коней) дозволяла „підняти" що найбільше половину цієї площі. Підчас орґанізації колективу обіцяли прислати цілком достатбчну скількість тракторів, ба навіть утворити у Ворoнцівці тракторну кольону, але обіцянки так і зостались обіцянками: деж їх узяти, тих тракторів?

(Дальше буде)

*) Такими кореспондентами є переважно свідомі селяни, які надсилають реґулярно до ЦСУ відомости про стан врожаю, про погоду. Деякі ведуть свій буджет і цей буджет надсилають статистичним урядам. Інститут добровільних кореспондентів є надзвичайно корисна річ; це уможливлює вести постійні статистичні спостереження за вибірковою методою.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЛЮДЯНЕ СЕРЦЕ.

Ононі мав я дивну пригоду. Хоч вона дрібна і маловажна, з однак врізалась в душу й останеться в памяти, як милий спомин із мого одноманітного проживання в Америці.

Чистили ми кімнати в „резиденції" при одному з міських бульварів. В полудне, коли загуділи гудки по сусідних фабриках на „лонч тайм", зійшли й ми зі своеї дошки, покладеної на розставлених драбинках, щоби, як всі робучі люди, скористати з цього півгодинного часу, призначеного на обід і відпочинок.

Мій товариш, виходячи ранком з дому, призабув якось случайно взяти зі собою перекуску; отже умився на борзі і побіг вложити дещо на зуб, до найближчої реставрації, а я на той час вийшов собі на ґанок, присів на камяних сходах і взяв погризати видобуте з кишені яблоко, бо не звик на полудне до іншої поживи.

Був то початок весни... Мурава, що стелилася поздовж бульвара, почала зеленітись. Зітали на неї що хвилина горобчики, нишпорячи по ній в підскоках та розкішно цвірінькаючи. На гилях дерев і кущів, засаджених при хідниках, стали теж місцями виколюватись дрібні пучки та мерехтіти ясними головками наче малесенькі електричні лямпки... Однак хоч була погода і сонце світило всею повнотою на чистому блакиті, прикрашеному лише у склоні чудовим фризом із білявих, світлом з гори висяклих, а від споду леліових облаків, — то студений північний вітер морозив ще добре плечі. Тому виходячи на ґанок, вдяг я свою стару кацабайку і насадив капелюх на лисину.

Річ відома, що наш — як тут називають — „пейнтярський" фах наражує людину в часі роботи на захляпання і замащення рук, одежі, ба й голови — то красками, то всякими іншими мішанинами, а коли ще випаде (як оце ми мали) відновлювати старе помешкання, то мусиш всі кути, весь бруд і нехарство, яке застанеш, собою повитирати. Отже не дивниця, що до цеї операції повкладали ми на хребти зношене вже одіння й білизну.

Так „умундорований", виглядав я, розуміється, далеко не по „сальоновому", хоч сидів на гарних сходах і неодин з переходячих бульваром міг уважати мене за якогось бідолашного бродягу.

А переходило, не зважаючи на обідову пору — як звичайно в такому великому та рухливому місті — споро всякого народу.

Та перебігли юрбою занадто вже розгукані, малі школярики, сваволячи та роздираючи воздух діточим гомоном та вереском наче оте гайвороння під осінь на своїх нарадах; та час до часу з поміж головно темно-сивих, мужеських сезонових загорток — виблиснула яркими кольорами свого костюму шиковна „лейді", з коротко підстриженим волоссям, а ще в коротшій геть вище колін, спідниці, та за те бодай — на довгих обцасах (що правда, хронічно викривлених, шевцям на радість); та пересунувся замкнений в собі й лиш собою занятий, довгий, а худощавий „джентелмен", що то на ніщо не звертає уваги, а все бачить, як це на справжнього „Єнкі" з вищої кляси, а до того й з „нордицької" породи — пристало... Аж нараз показався — похилений, в нужденному, витертому халаті і такійж фуражці середніх літ чоловічина. З худого, чорнявого лиця, яке зрештою нічим особлившим не визначалося, подобав на Болгарина або Румуна.

Своєю появою на тлі загальної, будь що-будь, елеґантности, викликав він таке враження, як приміром — стара, темна лата на новісеньких ясних штанах, або (уживши суто американського порівнання) як витертий, мідяний цент на купі свіжих, блискучих сріблом монет.

Переходячи мимо, зиркнув на мене зпід ока, відійшов пару кроків, затримався і став гребсти по кишенях свого халата...

Нарешті вигребав щось відтам, обернувся і оглядаючись обережно, чи хто не бачить, — підійшов до мене...

„Еґ-е-е... — подумав я. — Певно несе „дорогоцінний даймонд рінґ", або „двацятьчотирокаратний, золотий" годинник, з намовою до дешевого відкупу"...

Бо тут часто можна стрінутися з подібними пропозиціями.

В такому розположенню звитав я наспівшого чоловягу не дуже то ввічливим зором, одначе, коли уважніше приглянувся, — замітив у його чорних, мов би стидливо опущених очах таке богатство щирого співчуття, що було-би можна сміло обділити ним усі американські дами, які належать (після принайменше трикратного розводу) до множества „виховничих", „добродійних", а особливо до „уморальняючих" товариств і напевно було би з цього ще доволі осталося на дійсно гарні діла. Ба, й у його руці, замісць сподіваного перстеня чи годинника, зажовтіла дискретно покривана облатаним рукавом — мала булочка, переділена в половині кавальчиком сира.

Оцю булочку підносив він мені несміливо до рук, заохочуючи тихим, сердечним голосом:

—„Тейк дис біт май бродер, пліз"...

А мені аж лекше на душі стало і все кругом якесь гарніше видавалося та миле з радости, що по землиці такі ходять добрячі люди!

Сам в потребі, сам безробітний нуждар, а от, коли побачив другого такого — як йому видавалось — нуждаря, „відай ще біднішого, бо погризаючого тільки марне яблоко під чужими сходами на полудне", — без намислу віддав йому все, що мав при собі: єдиний і може послідний кусок поживи, не питаючи, що самий буде голоден та що не легко й може не скоро прийдеться йому свій голод заспокоїти.

Не даром кажуть, що лиш той, хто справді терпить, — відчуває терпіння другого.

Подякував я добрязі, як міг і знав, пояснивши, в чім діло — і він похилений, рушив дальше у свою дорогу... Колиб не сила проклятих товариських форм, що змалку приучують тримати на увязи живіші, відрухові прояви сердечних почувань, то я був би притулив і цілував того правдиво божого чоловіка за його вчинок і підкріплення ним іздавна захитаної віри, що й тут серед обману, перекупства — не завмерли ще людяні серця, не завмерла любов ближнього й милосердя.

Жаль лише, що оті світляні перлини людської душі проміниють сьогодня головно зпід витертої одежини таких, як вище наведений, бідолашників, блукаючих з похиленими головами по тернових дорогах свого бездольного життя, наче справжні листочки, піддувані вітром з місця на місце — давно зірвані, давно зівялі, опорошені та топтані ногами.

Але найбільший жаль, що головною причиною недолі тих бідаків буває дуже часто якраз — їх людяне серце.

М. Кравс,
Шикаґо, Ілл.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Готуються до величавого ювилею „Рідної Школи"

В часі, коли наші брати в Старому Краю стоять у завзятій боротьбі з відвічним ворогом нашого народу; коли вони несли найтяжчу жертву крови, а тепер віддають свої труди й майно в обороні Рідної Землі й окремішности Української Нації, — тоді й ми, їх рідні, не тільки не сміємо стояти осторонь і байдуже, чи хочби й з цікавістю приглядатися, як ці змагання покінчаться. Навпаки: ми тут, за морем, мусимо по нашій спроможности брати чинну участь як у самих змаганнях, так і у підготовних заходах.

Одним з найважніших підготовних чинників для тяжкої боротьби за українську державність являється 50-літна діяльність старокраєвого товариства **„Рідна Школа"**.

Виховуючи нових борців, „Рідна Школа" не допустить, щоби пішли на марне дотеперішні наші страждання. Дотеперішні заслуги „Рідної Школи" для визвольних змагань українського народу такі великі, що з нагоди її 50-літного ювилею, який вона обходить саме цього року, величає їх увесь нарід, віддаючи тим чином пошану трудам трох поколінь.

Шануючи чиїсь заслуги, це значить розуміти їх і спочувати їм. Супроти загального підйому духа, який запанував на Рідній Землі з приводу 50-літного ювилею „Рідної Школи", не можемо й ми остатися незворушливими, тимбільше, що „Рідна Школа" піднесла нові великі кличі:

1. дати спромогу кожній українській громаді, кожній українській дитині в Рідному Краю користати з рідної освіти;

2. поширити своє промислове шкільництво;

3. вибудувати у Львові відповідний будинок для приміщення фахових шкіл;

4. охопити своїм виховним впливом всі українські школи по всіх землях світу.

Одним словом — числячися з дійсним станом — „Рідна Школа" мусить сповнити в нашому народі ті завдання в ділянці виховання, які сповняє держава враз з громадськими чинниками супроти державної нації.

Ця діяльність вимагає величанських коштів. На саме удержання дотеперішнього дорібку потребує „Рідна Школа" $240,000 річно А деж приріст діяльности, де будова промислової школи, якої домагалися особливо **ми, американські Українці?!**

Щоби доказати наше зрозуміння для тієї всенародньої установи, щоби прийти з допомогою нашим братам у найважніщій підготовній праці, зібрані на нараді 12-листопада 1931 р. Товариства й Орґанізації Ню Йорку постановили:

1. звеличати 50-літну діяльність товариства „Рідна Школа" святочним обходом у Ню Йорку дня 27-го грудня 1931.;

2. перевести до тієї пори в Ню Йорку ударну кампанію (драйв) за збірку пять тисяч долярів ($5,000) на ювилейний дар для „Рідної Школи".

Подаючи ухвалу нарад Центрального Комітету і делеґатів до відома Хвального Товариства, прохаємо подбати зі свого боку про численну участь Шан. Членів Хв. Товариства, Їхніх Вп. Родин і Знакомих у ювилейному обході. Товариства повинні виступити з прапорами і відзнаками. Прохаємо дальше: перевести в Товаристві ухвалу на признання ювилейного дару для „Рідної Школи"; використати доручені збіркові листи та перевести якнайвищу збірку на ювилейний дар „Рідної Школи".

Всі датки будуть відчитані прилюдно на ювилейному обході й проголошені в часописах.

З огляду на саму справу надіємося, що Хвальне Товариство доложить від себе всіх заходів, щоби ювилейний обхід „Рідної Школи" випав гідно й був доказом нашої симпатії, орґанізованости й любови до Рідного Краю, його народу та змагань. Тут є нагода до найкращого благородного суперництва поміж поодинокими Товариствами в Ню Йорку. Памятаймо, що на наш приклад, який ми дамо, звернені очи **цілої української Америки.**

Як нема між нами одного громадянина, який не леліяв би в свому серці милої думки про **Вільну Соборну Україну, так не сміє бути між нами нікого, хто би для тієї великої ідеї нічого не зробив!**

Отсим заразом Центральний Комітет скликає наради представників українських Товариств міста Ню Йорку і близької околиці для точнішого оплянування вище згаданого ювилейного обходу. Наради відбудуться дня 4-го грудня ц. р. в Українськім Народнім домі в Ню Йорку, в год. 8.30 вечером. Просимо Хв. Товариства ласкаво вислати своїх делеґатів на ці наради.

Центральний Комітет Українських Народних Орґанізацій міста Ню Йорку.

Вступаймо масово в члени Товариства „Рідна Школа" в Старому Краю, яке має за собою 50 літ існування. Членською вкладкою по 1 долярови на рік дамо цьому товариству кріпку матеріяльну основу.

ДО ВП. П. УРЯДНИКІВ МІСЦЕВИХ ВІДДІЛІВ І ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА.

Згідно з ухвалою головної звичайної конвенції видано календар У. Н. Союза на рік 1932. по ціні 30 цнт. за примірник для членів. Календарі вислано до всіх відділів в листопаді ц. р. так, що кождий відділ дістав календарі на час. Кождий член обовязаний календар взяти і враз з місячною вкладкою за нього заплатити.

Щоби не переносити довгів на слідуючий рік, проситься конечно прислати повну належитість згідно з рахунком і виказами.

Грудень є послідним місяцем в році і тому робиться річні замкнення, з яких виготовляється річні справоздання для головного річного засідання, а також і до асекураційних департаментів стейтів. Тому, що асекураційні департаменти вимагають, щоби всі доходи були втягнені перед 30. груднем, проситься всі ті місцеві відділи, які що місяця спізняються з присилкою рахунків і звітів, щоби хоч раз в рік прислали свою посилку 28. грудня, так як сего вимагає статут орґанізації, параґраф 243.

В случаю смерти члена треба сейчас повідомити головну канцелярію, подаючи імя, назвиско, число грамоти і день смерти члена, щоби можна ще сего місяця виплатити посмертну запомогу.

Сего місяця вислано друк Уряду Місцевого Відділу на 1932 рік, який треба конечно як слід виповнити і звернути без ріжниці, чи є зміна в уряді, або ні.

Якби котрий з відділів не отримав календарів, так проситься сейчас повідомити головну канцелярію.

Роман Слободян, гол. фін. секр.

Д-р Ґ. Ґ. Скеґар (Шикаґо, Ілл.)

ТУПОУМНІ

Часть 1.

Словарець пояснює слово дурний (придурковатий) так: чоловік, що „не має розсудливости", або „робить вічно немудрі річи", — є дурнем. Одначе слово дурень в науці не є приняте, тому замінено його словом „морон", яке означає те саме, що дурень, тупоумний.*)

Серед людей знаходиться богато ріжнородних типів тупоумних, тому, що є ріжні степені придурковатих, і тому то досить тяжко ученим приділити якогось тупоумного до певної кляси моронів, або зміряти степень його придурковатости.

Підчас недавної світової війни наука зробила великі відкриття на сьому полі. При бранці молодих хлопців до американської армії комісія звернула пильну увагу на дві обставини: стан фізичний і стан умовий. Показалось одначе, що на кождих 100 дорослих мущин 45 мали діточий розум. Виходить з того, що як би вони в той самий час перестали розвиватися фізично, коли перестали розвиватися умово, — то певно булиб малими карликами.

Як сей звіт був оголошений перший раз, він викликав в Америці велику констернацію. Щож маємо робити з таким великим числом умово нерозвинених мущин і жінок? — питали учені. Вихід з невідрадного положення мусимо знайти — відізвались евґеністи!**) Наука тепер цілком певно переконала нас, що в її сфері ліку на тупоумність нема. А тут в політичному житті голос тупоумного (при виборах) є так само добрий, як голос ґенія. Отже зовсім ясно, до чого може прийти в державному житті в Америці, як сьому станови не запобіжиться в якийсь спосіб!

Евґеністи піддали таку суґестію: треба виробити плян, щоби в Америці реґулювати уродини тупоумних (себто, щоби не доустити до розросту придурковатих родин), а впливати на інтеліґентні кляси, щоби вони мали більше як одну дитину в родині.

Як би виконати сей плян, то до 30 літ Америка буде мати самих здорово-умних горожан, а всі морони до того часу вимруть, або постаріються і стануть нешкідливими. На перший погляд сей плян всім ученим подобався, але його не переведено в життя, хоч вже 13 літ минуло від світової війни. Зрештою сьогодня й наукова опінія в сій справі є зовсім інша. Тепер панує погляд, що Америка конечно потребує тупоумних (нешкідливого типу), бо вони є цілком пожиточною складовою верствою суспільности, без якої годі обійтися. Якби виелімінувати клясу моронів-тупоумних, то всякий дальший поступ був би неможливий.

Уявім собі, що був би варта дуже мудрий інжинір без тих, котрі носять чи копають землю, без тих, що мішають і возять цемент, і тих, що роблять тяжку роботу? Дальше, що був би варт доктор, адвокат, бизнесовець без тих, котрі заміcтають, чистять, перевозять річи та сповняють саму чорну роботу? (Не треба одначе думати, що самою чорною працею або сіянням та оранням займають лише тупоумні. Ні, так воно не є).

Експериментальні фарми й інституції доказують нам, що особи з розвиненим умом не надаються до монотонних тяжких робіт. Навіть як примусити їх до сих робіт, то вони не виконають їх добре. Натомісць тупоумні вже з природи надаються до сих робіт; вони виконують тяжкі роботи з охотою та дуже тішаться, що роблять добре роботу.

Американські піонірі з часів Вашингтона, приготовляючи конституцію для Америки, піднесли клич: „всі люди родяться рівними". Однак ми знаємо, що се неправда. Маємо богато доказів, що в одній і тій самій сімї одна дитина має здібности Форда, або Едисона, а друга дитина, від тих самих родичів, не здібна до ніякого діла.

В школах було таке саме. Шкільний закон в Америці і Канаді приказує, що кожда дитина мусить ходити до школи до такого й такого віку, або доки не скінчить певної кляси. Такий закон показався тепер нестійним, бо діти, які не мають природних здібностей, марнують лише даремно час, ходячи до школи. Вищого типу моронів можна приучити читати і писати азбуку, числити, скажім, до 25 чи навіть 100 і прочитати заголовки на часописах чи книжках. Позатим вони дальше не поступлять в свойому духовому розвитку. Нижчого типу тупоумні не научаться нічого. Маємо рівнож ще одну клясу тупоумних, котрі розвиваються — як нам здається — нормально до 16 року життя і є спосібні перейти в сім віці навіть до колеґії або університету. В пізнішім віці покажеться, що вони є морони і ніколи не скінчать студій.

Знаходяться псевдо-соціольоґи, котрі кажуть: „Як підемо всі до школи та станемо панами, то хто буде на нас робити?" Тих, що так думають, я хочу запевнити, що всі ніколи не перейдуть шкіл — хоч би навіть і пішли до школи. Отож нема чого боятися, що намножиться забогато „панів". Бо хоча закон признає всіх дітей рівними, то їх умів закон ніколи не зрівнає. Тому в Америці, що вимагають від студента степеня B. S. (значить: чотири роки природничих наук в університеті) або B. A., заки приймуть його на перший рік медицини, прав чи дентистики. Виходять вони (себто першорядні школи) із сего заложення, що кажуть: в Америці лікарська й адвокатська професія є переповнена, однак „добрих" лікарів і адвокатів є дуже мало. Тому від тепер лише найздібніших будуть пускати на професійні курси!

Статистика „Соціяльної Гіґієни" наводить такі застрашаючі факти: з кождих 100 дітейе, що ходять до школи, лише 24 укінчують гай скул. Із сих 24 лише 5 перейде курс колеґії, або лише 1 перейде університет. А вже доперва з 1,000, що перейшли університет (але на сю тисячу треба зібрати всі ті одинки з сотки) буде лише 10 великих умів.

Великі міста по цілім світі — за останніх 5 літ — майже змінили наукову систему. Передімною лежить стаття президента Висконсинського університету, в якій остро критикує теперішню університетську методу та радить змінити її негайно. Інші педаґоґи радять принимати на професійні курси до університетів лише найкращих студентів, а нездібні нехай беруться за ремесло або ручну працю, а не професію. В Шикаґо Нортвесетерн університет завів нову систему в 1926 році на принимання студентів на перший рік медицини. Після сего вийшло таке, що в 1926 році отримав секретар університету 1,200 аплікацій від студетнів на перший рік медицини, а з сего принято лише 124. Інших відкинено як нездібних. А треба памятати, що кождий із сих 1,200 студентів вже мав вищу освіту, яка рівнається першим двом рокам природничих наук в університеті чи колеґії. Маємо вже й такі університети в Америці, що вимагають від

Вже здавна зауважено, що син якогось там богача чи пана не годен перейти якоїсь школи. Ті, що не знали дійсної причини, вважали лінивство за причину неуспіху. Наука тепер доказує, що буком не направиш того, чого мати не зродила. Моронів треба (як можливо) учити читати, писати і трохи легких рахунків, а потім навчити їх якогось ремесла. В теперішнім часі чоловікови непотрібно посідати високих наук, щоби він міг заробити в Шикаґо чи Ню Йорку 12 долярів денно. Очевидна річ, що богато інтеліґентних одиниць іде також на поплатніші „професії", але в таких випадках грає ролю скількість долярів, а не умові здібности — бо професор може легко стати столярем, але столяр професором ніколи!

Ще треба згадати, що поза верствою тупоумних з уродження людство має ще одну нещасливу клясу людей (і то дуже велику клясу), однак ся кляса не родиться: її продукує окруження і зле виховання. Ся кляса своїм поведенням і беззмістовим способом життя заставляє нас вірити, що вона є також тупоумна. До сеї кляси належати будуть всякі екстремісти на полі сексуальнім, алькоголіки, морфіністи, заводові картярі і меґальомани.*)

Стаття ся не має на ціли показувати пальцем на нікого, бо лише стверджує факт, який доказує статистична спеціяльність. Тому здорова умово одиниця, що неналежить до 45 процент нещасливців, нехай тішиться своєю доброю долею, без огляду на те, чим вона займається. Кожда людина за всяку ціну нехай старається, щоби лихе окруження, зле виховання, а найважніше: пиддиство не вкинуло її до тих 45 процентів пропащих людей.

*) Тупоумний, по анґлійськи „морон".

**) Eugenics — наука про поліпшення людської раси, евґеністи — люди, що такою наукою займаються.

*) Меґальоман — чоловік, що хорує на великість, якому часто-густо здається, що він те саме, що Наполеон, Линколн, Бісмарк, чи яка інша славна особа.

(Дальше буде).

Даймо змогу „Рідній Школі" в Старому Краю наладнати широку постійну мережу станиць рідного національного виховання на українських землях.

—o—

Буджетові видатки „Рідної Школи" в Старому Краю обчислені на цей рік на 240 тисяч долярів. Жертвенністю треба зібрати 130 тисяч долярів. Поможім у цьому нашим Братам.

Й. Федора.

ЗА ДАВНИХ ЧАСІВ

Люди колись не були такі, як нині, лише так на галай-балай. Не було циганства та гунцвоцтва. Нарід був добрий. Тому і Бог був добрий і ласкавий. Якось більше дбав про людські права.

Самособою, не були теж усі люди добрі. І тоді були гунцвоти. Та це були лише пани. Столітній Юра Гурта добре тямить ті часи. Все може посвідчити і присягнути. А про те, як Бог покарав кого, хто був несправедливий, хай би це був сам чорт-діявол, про це він також говорив.

За його часів постигла кара самого священика, тоді чоловіка майже святого.

Сталося воно не інакше, лише ось так:

Священик збирав на дзвони. Люди носили все, що далося. Богаті давали мало, вбогі багато. Бо то все так буває. Носили довго, аж нарід дивувався, чому священик тих дзвонів не купує.

Дивувався також і Матвій Сопух із кута та зговорився про те зі своєю жінкою:

— Слухай, стара — говорив він — то щось не добре. Де ж дінулося стільки того, що люди наносили? Таж то наш попонько мусить якось шахрувати. Та хай собі не зачинає. Коли він гунцвот, то Бог йому віддзвонить, якщо люди нічого не скажуть.

Євка, його жінка, була якась побожніша. Заломила руки над тим, що її чоловік думає про чоловіка, який напевно по смерти піде до неба, та переконувала його, що піп на дзвони не має ще досить, бо люди великі безбожники, мало дають — таж панотець духовний мав про те гарну проповідь. Всім, мовляв, котрі ще нічого не дали, здержить відпуст і їх душі стануть у судний день перед Богом нечисті і певно пійде до пекла. Переконувала чоловіка, що вони також мусять щось дати, щоби спасти свої душі і душі своїх діточок. А також тому, щоб отець духовний не проголосив їх імен з проповідальниці, а потім краще булоб утопитися ніж дальше жити, бо кожен потім відвертався би від них, як від паршивих, колиб так сталося.

Не була то легка річ запевнити собі потрібний відпуст. Матвій Сопух із жінкою та сімома діточками були вбогі, наче церковні миші Мали всього лиш одну коровчину. Та спасення душі важніше, ніж життя, тому після довгої надуми рішилися принести в жертву корову.

Взяв Матвій корову тай гайда на приходство. Отець духовний завів коровчину до стайні між десять інших коров і вдячно погладив Матвія по голові.

— Нічого, Матвію, нічого собі з того не роби: Бог дав, Бог узяв, хай святиться його імя. А крім того можеш бути певен, що Бог тобі найменше вдесятеро винагородить.

Матвія це запевнення про десятькратну винагороду трохи потішило. Пошкробався за вухом, та зрештою був сумний.

* * *

Сопухова коровчина була тиха й мудра. На приходстві скоро всі полюбили її, пастухи, наймички, кухарки тай інші корови. Вона незабаром усі водила на пасовище, а з пасовища додому. Та нераз їй спркрилося. Нераз рада би була вернутися до дому. А як раз пастухи спали, її мрія здійснилася. Пустилася через гори й долини до рідного обійстя. Всі корови товаришки, самособою, за нею.

Ніхто не всилі уявити собі, як зрадів Матвій Сопух з жінкою та дітьми, коли побачили, що Бог уміє додержати слова та сповнити те, що обіцяє. Мав уже гарну маржину, забогатів нараз. Ходив по подвірю такий врадуваний та оповідав, що сталося.

Люди передтим дивувалися, що мав настільки смілости так зійти на діда та насміхалися з нього, коли впевняв, що Боб десятькратно нагородить йому. А тепер воно таки справдилося — подавали йому руки на щастя.

Інакше було із священиком. Той, як довідався, що сталося, вислав пастухів, післанців, ба й сам прийшов, щоби Сопух видав йому його маржину. Та все те нічого не помогло.

Сопух мав його слово і не дав переконатися. А тому, що слово в тих часах значило більше, ніж десять нотарів і адвокатів разом, не міг йому нічого вдіяти. За три дні було по священикові. Не пережив тієї ганьби.

* * *

Тепер уже таке не діється. Тому, що люди інакші. Лише так галай-балай. Колись були добрі й добре їм велося.

А ця пригода це не пуста байка. Юра Гурта з Берлюші може кождому це посвідчити і присягнути. І від нього я це все чув і все гарно по порядку записав.

(Із словацького переклав **М. Н.**).

— Як ловлять львів на пустині?

— Беруть пустиню в сито, пересівають пісок, а льви лишаються в ситі.

СІМ ЛІКТІВ КВАЦІ.

У „Курері Львовскім“ читаємо таку замітку:

„Тоді, як З. А. С. П. через свою роботу довів до того, що львівські театри — недільні, бо грає тільки трупа п. Семашкової — Українці живо заходяться, підготовляючи працю, щоби поставити власний постійний театр. На домівку мають на приміті салю „Просвіти“ на Личакові. Усією тією імпрезою піклується „Театральна Кооператива“ і „Театральна Фондація“.

Постійний український театр у Львові! І де? В салі „Просвіти“ на Личакові, де не можна помістити дітей 4-х кляс „Рідної Школи“, коли дають там аматорську виставу! Дуже можливе, що „Курєр Львовскі“ має на думці вистави під голим небом, які міг би наш „Комітет будови театру“ давати на площі при вул. Льва Сапіги, де стоять будки з хліборобськими машинами і вугіллям.

А краківський „Ілюстровани Курєр Цодзенни“ приносить фейлетон Генрика Збєжховського про костел на Личакові і там знаходимо такі ревеляції:

„Не тільки релігійні огляди промовляли за будову святині в тій частині міста, куди в останніх роках найсильніше спрямували Українці свою експанзію, засновуючи при помочі невичерпаної святоюрської каси цілу низку церков і манастирів (Василянки, Студити), бурс, будівельних і споживчих кооператив. У тій найкращій і найбільше мальовничій частині кресового міста..“ мешкає саме сам автор цієї статті, напроти низки домиків української кооперативи „Власна Хата“. Отже чи виходить із хати, чи вертається опівночі домів, завсіди чує на тій вулиці українську мову. З цього поет із професійною уявою створив „цілу низку церков і манастирів, бурс і кооператив“ на Личакові!

А тому, що ввесь цей фейлетон кінчиться чотирма строфами оди до Бога, щоби дав „спокій і згоду нашій польській землі“, кінчимо і ми хвостом Пегаза:

Як колись, поете, йтимеш від „Атляса“,
Натхнений після порції шнапсиків і пив,
Дай Боже, щоб Личаків вкрила густа маса
Українських церков і кооператив.

Герой.

— Я мав учора вечором неприємну пригоду. Напали мене чотири опришки. Я бився з ними так відважно, що аж одного мусіла заосмотрити стація.

— Кого?

— Мене.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ЛЕЙКВУД, О. Отсим повідомляється, що річні збори Бр. Сош. св. Духа, від. 108, відбудуться в неділю, 6 грудня, в годині 1-ій пополудни, в гали церковній. Просить ся всіх членів конечно прибути і вирівнати зваленої вкладки, обговорити біжучі справи і вибрати новий уряд на 1932 рік. — Іван Денега, голова; Мих. Мельничин, ф. секр.; М. Колодій, рек. секр.

БОФАЛО, Н. Й. Повідомляється, що річні збори Тов. Укр. Сокіл відбудуться в суботу, 5 грудня, в гали парохіяльний, 158 Джормен, в годині 7.30 вечір. Проситься всіх членів явитись на збори, бо не явившіся будуть карані. — Ал. Ковальчук, голова; Н. Гнатик, писар.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Сестр. Рожд. Пр. Богородиці, від. 30, подає до відома своїм членицям, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 6 грудня, в годині 3-тій попол. точно, в гали де звичайно. Просимо членниць явитись на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Буде вибір уряду на 1932 рік. Не явившася на тім мітінґу члениця заплатить кару 50 ц., а урядниця 1 дол. Довгуючі мають вирівнати свої залеглости на тім мітінґу. — Анастазія Грицан, предс.; Анастазія Озарів, кас.; Марія Ходак, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 96, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 6 грудня, в гали церковній при 7-мій і Карсон ул., в годині 2-гій пополудни. Кождий член повинен явитися, бо є важні справи до полагодження. Щоби діти не приносили вкладок, а родичі щоб сиділи дома, бо без всякого оправдання гроші від дітей не будуть приняті. Члени, котрі не вирівнають своїх залеглостей, будуть суспендовані. Буде справоздання з цілого року і будеться принимати нових членів без оплати вступного. Буде вибір уряду на 1932 рік. — Атанас Кульчицький, предс.; Стефан Бриб, кас.; Димитро Василюк, секр.

БАРНСБОРО, ПА. Сестр. Р. П. Діви Марії, від. 249, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбудеться 6-го грудня, в гали церковній, зараз по Сл. Божій. Проситься всіх членів вирівнати свої вкладки і залеглости на річнім мітінґу. — Марія Гурей, секр.

МЕЙФІЛД, ПА. Бр. св. Василія, від. 185, повідомляє, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 6-го грудня, в годині 1-шій пополудни, в гали парафіяльній. Буде вибір уряду на 1932 рік. — Антін Проциник, предс.; Олекса Наконечний, секр.

ВИЛКС БЕРИ, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, подає до відома своїм місцевим і позамісцевим членам, що річні збори відбудуться в неділю, 6 грудня, зараз по Сл. Божій, в гали парафіяльний. Обовязком кождого члена прибути на сі збори і почути справоздання урядників і контр. комісії за цілий рік. Буде вибір урядників на 1932 рік. Напоминається довгуючих членів, щоби старались вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі поступиться з ними після статута. Довгуючі за тікети на баль повинні також за них заплатити. Не явившийся на тім збори член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — І. Мельник, фін. секр.

МЕНВІЛ, Р. АЙ. Тов. ім. Мих. Драгоманова, від. 181, повідомляє своїх членів, що квартальний мітінґ відбудеться 5-го грудня, в годині 5.30 ввечір, в гали де завсіди. Проситься членів прибути на час, бо є важні справи до полагодження, а рівнож вившийся член заплатить кару після статута. Буде вибір урядників на 1932 рік. Не ята. Довгуючих проситься вирівнати свої вкладки. — Павло Любанецький, предс.; Михайло Кльован, кас.; Юрій Ясінчук, фін. секр.

ВОДЕРВЛІТ, Н. Й. Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 13, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 6 грудня, в годині 3-тій пополудни, в Укр. Гор. Клюбі, 25-та ул. і 5-та Евеня. Проситься всіх членів прибути на сей мітінґ, бо буде вибір уряду на 1932 рік. Не явившийся член буде караний після статута. Також проситься привести своїх знакомих і дітей та вписати до У. Н. Союза. Зазначується, що хто впишеться в члени в грудни, отримає нагороду від відділового секретаря. Буде три нагороди і 3 прайси, до якої кляси хто впишеться, таку нагороду дістане. — В. Футуйчук, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Тов. Вільні Козаки, від. 116, повідомляє всіх своїх членів і членкиню, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 6-го грудня, в годині 2.30 пополудни. На порядку дня буде: Справоздання відділового уряду з його діяльности на 1931 рік, справоздання контр. комісії за 1931 рік, вибір уряду на 1932 рік, внески для добра Тов. і У. Н. Союза. Тому обовязком кождого члена і члениці явитися на означений час. Довгуючі члени мають бодай по змозі вирівнати свій довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. Буде роздача календарів на 1932 рік. Мітінґ відбудеться під ч. 145 Бондінґ Евеня. — О. Михальчишин, предс.; Йосиф Паславський, кас.; Павло Стадник, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. Запорожська Січ, від. 388, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 6 грудня, в годині 1-ій пополудни, в Укр. Домі, 4-та і Ворд ул. Проситься всіх членів явитися на мітінґ. Пригадується всім довгуючим членам, щоби вирівнали свої вкладки на мітінґу. Члени котрі не вирівнають своїх залеглостий, не будуть мати права голосувати на новий уряд на 1932 рік. Члени, котрі з важної причини не можуть бути на мітінґу, мають зголоситися до секретаря по мітінґу, після ухвали з попередного мітінґу, а не затягати до послідного дня, бо се здержує секретаря з висилкою звіту до гол. канцелярії У. Н. Союза. — П. Павюк, предс.; С. Верещак, секр.

ПАТЕРСОН, — Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, повідомляє усі своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в суботу, 5-го грудня, в годині 7.30 ввечір, під ч. 435 Мейн ул. Проситься прибути на час, бо є важні справи до полагодження. — Й. Геречка, предс.; В. Матвіяс, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

Два злодії закралися до чужої хати та господарять напотемки в спальні. Нараз один з них перевернув щось і наробив стукоту.

У темряві почувся сонний голос жінки:

— То ти, Бурцю? Ходи сюди!

— Мерщій, полежи їй руку! — каже тихцем один вломник до другого — хай думає, що то її песик.

ТАРЗАН І ДОРОГОЦІННОСТИ З МІСТА ОПАР.

(6)

Два тижні пізніше, коли Джан Клейтон, лорд Ґрейсток, котрий колись був Тарзаном, вертався до своєї фарми з обїздки свого маєтку в Африці, він побачив, що його доганяє ґрупа людей. Напереді їхав верхи Европеєць, а за ним ішли кілька чорних дикунів. Ґрейсток рішив, що це якийсь мисливець заблукав сюди й тепер шукає відпочинку на фармі. Він спинив свого коня, поки не підїхав до нього чужинець.

—o—

Скоро Вепер був представлений лейді Ґрейсток, як Джуліюс Фрікот. Так назвав себе Вепер. „Я зовсім заблудив, коли щаслива доля привела мене до вашої фарми“ — говорив цей мисливець. „Я дуже радий, що зможу трохи відпочити на вашій фармі з вашого дозволу, щоби потім вирушити в дальшу дорогу“. Отак Вепер лишився на фармі, думаючи якнайскорше перевести в життя той плян, який він уложив з Ахметом Зеком.

—o—

Та пройшло кілька днів і Вепер переконався, що не так легко виконати уложений ними плян. Лейді Ґрейсток ніколи далеко не віддалялася від своєї фарми, а коли куди їздила, то завжди в супроді кількох вірних Тарзанови слуг з племени Вазірі. Пройшло вже багато часу й Веперови незручно було засиджуватися довше на фармі, щоб не викликати підозріння. Треба нарешті щось робити, а міжтим ситуація не змінялася.

—o—

Коли Вепер уже стратив надію на успіх свого завдання, несподівано сталася подія, яка змінила всю ситуацію. Тубилець, як звичайно, приніс на фарму тижневу почту. Вепер уважно дивився за тим, як Тарзан перечитував листи. Отут Вепер побачив, що лорд Ґрейсток був дуже стурбований одним листом. Підчас обіду лорд був неспокійний і в поганому настрою. Скоро по обіді лорд Ґрейсток перепросив його і пішов до своєї кімнати.